بررسی سندرم فرسودگی شغلی در میان اعضای هیئت علمی بالین و علوم پایه دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

افسانه یخ فروش ها، استادیار، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین،star2000_y@yahoo.com
پویان پورارجمند، دانشجوی پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین
مهدی رنجبران، دانشیار، گروه بهداشت و ایمنی مواد غذایی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قزوین

مقدمه

سندرم فرسودگی شغلی به عنوان یکی از چالش‌های مهم در نظام سلامت در میان اعضای هیئت علمی پزشکی به دلیل تدریس در دانشگاه و پژوهش مستمر، برنامه های توسعه فردی و فعالیت‌های مدیریتی که از عضو هیأت علمی انتظار می رود، به عنوان یک مشکل شایع شناخته شده است. فرسودگی در بین این قشر فرهیخته میتواند تأثیرات قابل توجهی بر کیفیت آموزش، پژوهش و ارائه خدمات بالینی داشته باشد. این مطالعه با هدف بررسی سندرم فرسودگی شغلی و ابعاد آن (خستگی عاطفی، مسخ شخصیت، و کاهش کفایت عملکرد فردی) در میان اعضای هیئت علمی بالینی و علوم پایه دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی قزوین در سال ۱۴۰۳ انجام شد.

روش انجام کار

پژوهش فوق، مطالعه مقطعی-تحلیلی بود که به روش سرشماری بر روی ۱۶۴ عضو هیئت علمی (۱۱۷ نفر بالینی و ۴۷ نفر علوم پایه) انجام شد.

ابزار گرداوری اطلاعات پرسشنامه Maslach بود که از ۲۲ گویه تشکیل شده است : ۵گویه جهت سنجش ویژگی مسخ شخصیت ، ۹ گویه جهت سنجش ویژگی خستگی عاطفی و ۸ گویه به منظور سنجش ویژگی فقدان موفقیت فردی. سوالات پرسشنامه، فراوانی احساس فرسودگی شغلی را در ابعاد سه گانه فوق با لیکرت ۷ تایی , ۰=اصلا تا ۶=خیلی زیاد مورد سنجش قرار می‌دهدروایی و پایایی پرسشنامه برای هر یک از ابعاد سندروم فرسودگی شامل: تحلیل عاطفی، مسخ شخصیتی و عملکرد شخصیتی به ترتیب ،0/9 0/82 ، و 0/75و نمره‌ی کل آن برابر 0/9 گزارش و تایید شد.

تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۵ و آزمون‌های آماری توصیفی و تحلیلی (مانند آزمون تی مستقل، کای-اسکوئر و همبستگی اسپیرمن) انجام گرفت.

یافته ها

میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۴۸.۴۶ سال و میانگین سابقه کار ۱۳.۷۹ سال بود. ٪۵۴.۹ از افراد خستگی عاطفی خفیف، ٪۴۵.۱ مسخ شخصیت خفیف و ٪۴۹.۴ کاهش کفایت عملکرد فردی شدید داشتند. فرسودگی شغلی شدید در ٪۳۶.۶ از اعضا مشاهده شد.

• مقایسه بین گروه‌های بالینی و علوم پایه نشان داد که کاهش کفایت عملکرد فردی در گروه علوم پایه به‌طور معناداری(p=0/033) بیشتربود و همچنین، ارتباط معناداری بین افزایش سن و سابقه کار با شدت فرسودگی شغلی یافت شد.(p<0/05)

توزیع فراوانی شدت و میانگین نمره شدت های مختلف بعد خستگی عاطفی در اعضای هیئت علمی دانشگاه

شدت خستگی عاطفی	تعداد	درصد	میانگین نمره	انحراف معیار
خفیف	90	54/9	11.95	3.55
متوسط	62	37/8	23	3.42
شدید	12	7/3	32	1.80
مجموع	164	100	17.59	7.44

توزیع فراوانی شدت و میانگین نمره شدت های مختلف بعد مسخ شخصیت در اعضای هیئت علمی دانشگاه

شدت مسخ شخصیت	تعداد	درصد	میانگین نمره	انحراف معیار
خفیف	74	45/1	2.82	1.47
متوسط	67	40/9	7.73	1.68
شدید	23	14	13.91	1.56
مجموع	164	100	6.38	4.11

توزیع فراوانی شدت و میانگین نمره شدت های مختلف بعد بعد کفایت عملکرد فردی در اعضای هیئت علمی دانشگاه

شدت کفایت عملکردی	تعداد	درصد	میانگین نمره	انحراف معیار
خفیف	36	22	42.63	2.87
متوسط	47	28/7	36.63	1.66
شدید	81	49/4	24.38	4.72
مجموع	164	100	31.90	8.57

بحث و نتیجه گیری

یافته ها فرسودگی شغلی در میان اعضای هیئت علمی دانشکده پزشکی قزوین شایع است و به ویژه در بعد کاهش کفایت عملکرد فردی بارزتر می‌باشد. عوامل سازمانی مانند ساعت کار طولانی و سابقه کار بالا با افزایش فرسودگی مرتبط بودند. طراحی مداخلات حمایتی و اصلاح سیاست‌های کاری برای کاهش این سندرم ضروری است .

کلمات کلیدی

فرسودگی شغلی، اعضای هیئت علمی، خستگی عاطفی، مسخ شخصیت، کفایت عملکرد فرد

منابع

McTaggart LS, Walker JP. The Relationship Between Resident Physician Burnout and its' Effects on Patient Care, Professionalism, and Academic Achievement: A Review of the Literature. Health Sciences Review. 2022:100049 32)Alves, P. C., Oliveira, A. D. F., & Paro, H. B. M. D. S. (2019). Quality of life and burnout among faculty members: How much does the field of knowledge matter? PLoS One, 14(3), e0214217
Soltaninejad, Azam, Ariyaenijad, Azita, Fathi, Fatemeh, Sadr, Fatemeh, Adham, Mohammad, and Shomali Ahmadabadi, Mehdi. (1403). A study of the level of burnout and coping self-efficacy of nurses in Yazd during the COVID-19 pandemic. Nursing Research, 19(2), 50-64.